

hamsaad doch voor alle Israëlieten Gods belofte geldt.

Deze naar ik meen eerlijke exegese slaat één van de grondpijlers van het Prae-advies en mitsdien ook van de „leeruitspraak“ van 1942 weg.

Rotterdam-W.

FRANCKE.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Het is voor ons zeer leerzaam eens te zien, hoe een Barthiaanse geest als Fritz Lieb, den gang der Russische communistische revolutie taxeert.

Wat daar in Rusland aan socialistisch succes wordt verkregen — althans volgens de bewering — lijkt den mannen en vrouwen van onze „partij van den arbeid“, ook de Christelijke historisch nog denkenden, immers zeer waardevol, belovend een door hen gewenschte toekomst.

Ik zeg hier niets te veel en ten bewijze daarvan moge gelden, wat de heer Hofstra — socialistisch belasting deskundige o.m. zegt in zijn onlangs verschenen interessante werk: „Socialistische belastingpolitiek“. Ik kom nog wel eens op dit werk terug. Nu alleen dit. Als hij heeft opgemerkt dat de vraag: wat zal ik met mijn geld doen, door den staat wordt beantwoord en niet door den burger zelf, zegt hij: Ruslands voorbeeld werkt hier. „Voor wie niet ziende blind en hoorende doof is, is de technische superioriteit van het beginsel der ordening boven dat van de vrije concurrentie toch wel overduidelijk door Rusland bewezen“ (blz. 105).

De zich noemende belijder van den Christus, Fritz Lieb, is dit volkomen met hem eens.

Eens zei een vrijzinnig staatsman, in de dagen dat Viviani had uitgeroepen: wij hebben den arbeider den hemel ontroofd, wij moeten hem een op aarde terugschikken: zie naar Frankrijk.

Thans zegt men: zie naar Rusland, nu de tijd der wilde bloedige revolutie voorbij is, want, dus zegt de heer Hofstra, zooiets kost te veel bloed.

Het groote heil, het socialistisch paradijs kan ook bereikt langs geleidelijken, „democratischen“ weg. Ook langs den „roomsch-rooden weg“.

Ge ziet wel, dat wij er allen groot belang bij hebben het Russisch experiment te leeren kennen en dat met den bril van een Fritz Lieb op den neus. Wij weten dan meteen, wat wij aan zulk een profetie en aan zijn profetie hebben.

De revolutie in Rusland is eerst alleen materialistisch-marxisme. Eerst dus alles afbraak, het wegvagen der oude „kapitalistische samenleving met „liquideering“ van den adel en de burgerij. Liquideering — vreeslijk euphemisme —; het beteekent ontkenning van alle boze hartstochten, het loslaten van den tot wild beest geworden mensch, het uitmoorden van de bovenlaag der maatschappij, want men wil een klassenloze maatschappij. Al het oude moet verdwijnen. De revolutie begint weer met het jaar één.

Weg met de Kerk en den godsdienst — dien opium voor het volk —; weg met het huwelijk — echtscheiding moet gemakkelijker zijn dan het koopen van een postzegel; vrijheid der vrouw, die niet aan huis gebonden mag zijn; afdrifving van de vrucht wetten en wetenschappelijk geregeld; weg met elken moreelen band: seksuele gemeenschap volkomen vrij, even onschuldig als het drinken van een glas water; de glaswater-theorie, die later door Lenin werd veroordeeld, omdat een gezond mensch zijn dorst toch ook niet ging lesschen, door te gaan drinken uit een straatrui. Maar dat was later.

Weg met het gezin. Niets was toch kleinburgerlijker dan dit. De kinderen hooren in het staatsinstituut; vader en moeder in de fabriek en in de vergadering.

Weg met de oude kapitalistische leerschool of luisterschool. De school moet zijn het kindertehuis.

En men zou dadelijk invoeren al de nieuwe Amerikaansche, Duitse, Belgische snuffjes; de werkschool, direct verband houdende met de fabriek, de productie, den „arbeid“.

Men weet dat deze snuffjes ook ten onzent als „onderwijs-vernieuwing“ zijn of worden aangevoelen.

Bijv. de „centres d'interet“ — het onderwijs gerangschikt om één enkel ding als de „koe“. Aan die koe — aan welke grootheden in een bekend modern schoolboek een ode is gewijd, beginnende met den schoonen aanhef: O, koe, en die de kinderen dan in alle vakken wijs maakt.

In Rusland werd als zulk centrum gekozen: Lenin.

Weg de geschiedenis; het eerste tijdvak is volgens den soffetwize Pokrowsky, het oercommunisme in het heidendom. Dan springt men negentien eeuwen als waardeloos over en begint eigenlijk met het jaar der revolutie, 1917, d.w.z. het jaar één. Weg ook met het vaderland. Men zingt de „internationale“ welgemeend, want Sovjet Rusland kent geen grenzen. Heel de wereld behoort aan Marx.

Tenslotte weg met den enkelen mensch; leve de massamensch. Wat is de mensch meer dan een toevallig saamgeratte verdikking in de amorphe massa; een hoopje stof, toevallig georganiseerd. Zoo leerde het Bucharin.

En wat was gemakkelijker dan dien mensch in de massa te vormen zoals de leiders dat willen? Een stuk mechaniek; men drukt op den knop der dictatuur; het wordt zoals men het behoeft.

Over den mensch behoefde niet te worden gedacht. Waar het op aankwam dat was de machine, de techniek.

Alzo sprak de hoogmoedigste mensch der gansche geschiedenis: de materialistische Marxist.

Hij zou alle ordinantiën Gods in eens als waardeloos goed opzij schuiven.

Stouter dan ooit wordt hier geroepen; laat ons hunne banden verscheuren en onze touwen van ons werpen.

Maar ook geldt hier onmiddellijk: Die in den hemel woont zal lachen, de Heere zal hen bespotten.

De historie heeft slechts zelden een schouwspel doen zien, zoo goddeloos en daarna zoo belachelijk.

Want God de Heere neemt Zijn ordinantiën niet weg. Zij zegenen als wij gehoorzaam zijn. Gaan wij er tegen in, wij stooten er ons tegen te pletter.

Want alles liep in de war en er kwam een verwoesting over het leven, die de heeren en dames van den materialistischen Marx zelve bedreigde.

Lenin klaagde: de jeugd wordt wild. Het aantal afdrifvingen werd in de groote steden veel grooter dan dat der geboorten. Een verwilderde kinderenbende maakte de straten en wegen onveilig. Men had machines, maar geen geschoolde werklieden, men had scholen, maar er werd niets geleerd. Hoel de maatschappij werd ontwricht. Alle gezag was weg. De ergste tyrannie werd machteloos.

Toen gingen de bluffers retireeren. En nu begint de tijd van welken Fritz Lieb gaat roemen. Vooral na 1935. Het Marxisme wordt „dialectisch“. Dialectiek is niets anders dan redenerkunst; in onzen tijd is het zwart wit en wit zwart praten, of ja en neen zeggen tegelijk.

Men ontdekte eensklaps, dat Marx en Lenin heel iets anders bedoelden dan zij het hadden gezegd. Men koos nu een heel andere „generale linie“. De oude werd „Trotskistisch“.

Was dit een erkenning van ongelijk? Heelemaal niet. Men werd nog hoogmoediger. Want al die ellende, die men zelf in het leven riep, was nog een overblijfsel van de kapitalistische domme maatschappij.

Men ontdekte zelfs de wonderlijkste dingen. Vooral Stalin was de groote Columbus.

Hij ontdekte, dat de nieuwe sovjet-maatschappij, volgens Marx rusten moet, op den grondslag door het humanisme in de eeuwen voor de revolutie gelegd. En Fritz Lieb staat in extase.

Hij ontdekte het gezin. Op een goeden dag reisde Stalin naar zijn moeder in Georgië. En heel de sovjet-per jubelde: Stalin heeft zijn moeder lief. Het gezin, waarin de kinderen hun ouders eeren is er nu. De sovjet-familie. En Lieb jubelt mee, vol verbazing. Hij ontdekt dat men aan een machine niets heeft, als er geen mensch is die haar kan bedienen. Alle sovjet-bladen zijn buiten zich zelf van verwondering. En Lieb bewondert. Nooit zoo iets gehoord. Hij ontdekt, dat er menschen moeten zijn voor de fabriek en het leger. Weg dus met de afdrifving. Nieuwe verbazing. Fritz Lieb slaat een gat in de lucht.

Stalin en zijn mannen — het is nu 1935 — ontdekken het vaderland en de liefde voor het oude Rusland. En zijn historie.

Men mag niet meer smalen over het feit, dat het Christendom in Rusland voet kreeg. Dat was toen goed. Eere weer aan Peter den Groeten, en aan Iwan den verschrikkelijke, den grooten Tsaar aller Russen.

Een sovjet-dichter durfde nog te spotten: Der alte Glaube war betrunken Und der neue war's noch mehr.

Maar dat bekwaam hem niet al te best.

Stalin ontdekte, dat hij behoefte had aan een deugdelijk kader. Hij ontdekte de school, met discipline en autoriteit voor den onderwijzer. Hij ontdekte de zelfstandige Universiteit. Hij ontdekte, dat de arbeider beloofd moest worden naar bekwaamheid en ijver. Dat een mensch moet willen leeren als hij wat weten wil en wat zal kunnen.

De geestelijke arbeid moest hooger worden beloofd dan gewone handenarbeid.

Ja, nu het toppunt aller ontdekkingen. Stalin zeide op een vergadering: het gaat om den mensch. Dien ontdekte hij. En de ontroering, dus vertelt Lieb, was groot. Hij is zelve ontroerd, diep bewogen.

Ten slotte komt het mooiste nog. Het communistische Rusland is een maatschappij zonder klassen. Zoo hoort het.

Maar is er wel „differentiatie“ — natuurlijk.

Luister maar: een groote opera-voorstelling in Moskou. De heeren in galakleding, de dames in elegante japonnen en een hoogbeschaafde toon in alles. Dit is alleen, zegt Lieb, voor de hooge ambtenaren, natuurlijke, en de professoren en zoo. Dus klassen? O, neen, differentiatie....

Geen klassen, want elke sovjet-burger kan immers die hoogte bereiken, althans als hij communist is. Is Fritz Lieb, die dit alles als een groot wonder vertelt, ter goeder trouw? Hij leeft en werkt in Zwitserland, waar de eenvoudigste jongeman kan opklimmen tot president der republiek. Dat moet hij weten. Hij leeft in een land van Westersche beschaving. Hij kan al de wonderen, die hij in Rusland ziet, ontdekken, dagelijks om zich heen zien. Is zulk een man ter goeder trouw?

Hij is een valsche profetie. Vooral als hij concludeert: al dat moois, al die socialisatie-wonderen heeft het prachtige sovjet-Rusland. Als nu nog maar even erkend wordt, dat het de Christus is, Die voor ons het hoogste moet zijn, en dat Hij verwerkt het nieuwe, nu reeds door het dialectisch marxisme gesticht paradijs, dan is alles in orde. Socialisme en Christendom zijn dan één. De vrede op aarde is er voor altijd.

De roedgardisten zien, als hun machinegeweer zijn werk heeft gedaan. Zijn zachte weeke gestalte naderen.

Het heerlijke sovjet-land komt er wel. Overal. Maar eerst natuurlijk de dictatuur van het proletariaat. En dat is allicht ook ons voorland, als ook de Christus-belijders vol verwachting gaan zien naar den staat. Den roomsch-rooden staat.

Met vr. gr. en heilbiede, Uw toegenegen

MARNIX.

Bavinck's vlucht in het „misverstand“.

We melden wat de H.H. Bavinck-Wiersinga c.s. in tweede instantie aan de bladen schreven over (of liever: naar aanleiding van) hun revolutie — beschermend schrijven over Indië. Ook anderen blijken

daartegen bezwaar te hebben. We lezen in de Nieuwe Drentsche Courant:

Wanneer Prof. Bavinck echter spreekt van een misverstand dat zou zijn gerezen, van een (onjuiste) meening, die zou hebben postgevat, alsof hij en de zijnen „aangaande de principiele zijde van dit vraagstuk denkbeelden zou koesteren, die geheel afwijken van wat gewoonlijk onder ons geleerd wordt“, dan bestrijden wij dit.

Er is onzerzijds geen misverstand. Prof. Bavinck's opvatting is inderdaad in strijd met de anti-revolutionaire en christelijke-historische beginselen, die, naar onze vaste overtuiging, in de Heilige Schrift grond zijn.

Misverstand is er alléén bij Prof. Bavinck en de predikanten die met hem hun sympathie betuigen met de brochure van Ds v. d. Brink. In dien zin namelijk, dat zij niet zien, hoezeer zij principieel de revolutie bijvallen.

De tirade over de ingeslopen „verkeerde voorstellingen“ (moest men zich niet liever terugtrekken als men in een zoo critisch tijdschrift in een zoo principieel wereldgeding het christenvolk voor de revolutionairen heeft willen winnen onder argumentatie ~~dat~~ verkeerde voorstellingen?) kan de N. Dr. Crt. ook niet bekoren:

Prof. Bavinck c.s. betrouwen, dat er in bedoelde brochure „enkele verkeerde voorstellingen van zaken blijken te zijn opgenomen“.

Welke verkeerde voorstellingen, dat wordt niet gezegd. We moeten er naar raden, en zullen wel niet ver mis zijn, als we denken aan de apert onjuiste beweringen over Nederlandsche uitbuiting, over knoerij bij de rubberrestrictie e.d. Waarom noemt de schrijver deze onjuistheden niet met name? Eer is teer. Ook de eer van onze wettige Overheid, die werd aangetast.

Wat het principiele geding betreft:

Hoofdzaak is, dat Ds v. d. Brink, nog wel met een beroep op Rom. 13, de revolutie goedpraatte en dat Prof. Bavinck en anderen hem daarin bijvielen.

Ds van den Brink redeneert aldus: Wij hadden in Indië gecapituleerd voor Japan. Ons gezag was er dus niet meer. Na de verdwijning van het Japanse gezag kwam er een revolutionaire groep, die naar de macht greep en in haar poging slaagde. Daarmee was het nieuwe bewind tot Overheid geworden en we moeten dit feit verdisconteeren in onze politiek.

Ds van den Brink vergist zich. Na de capitulatie zat onze wettige Overheid in Londen. En het door de Koningin aangestelde rechtstreeksche bestuur zat in Australië. Er was geen „gezagsvacuum“.

Als Ds v. d. Brink gelijk had, dan moeten we maar nooit meer praten over de koninklijke belofte aan Indië op 7 December 1942. Want dan had H. M. niets te beloven.

Dit laatste argument is verbluffend van eenvoud. Voor het overige trekt het blad dezelfde parallel als het onze destijds:

Als Ds v. d. Brink gelijk had, dan zou Mussert eer wettige regering gevormd hebben, wanneer hij er bij atocht van de Duitschers er in geslaagd was, met behulp van de aan zijn aanhangers afgestane wapenen, een staatsgreep te forceren voor onze regering hier terug was. Dan zouden onze Koningin en Haar ministers in zoo'n geval door vreedzame onderhandelingen met de wettige Mussert-regering tot een oplossing van het „Nederlandsche probleem“ hebben moeten komen.

De parallel is duidelijk. We lezen verder:

Het spijt ons, dat Prof. Bavinck en de zijnen op dit cardinale punt, dat in tal van dag- en weekbladen is bestreden, niet principieel van gedachten zijn veranderd. Want wel wordt gesproken van gezag, maar dan toch telkens zoo, dat de Soekarno-regering gezien wordt als „het in Indonesië zelf gewortelde gezagsorgaan“, waarmee het Nederlandsche gezag, aan hetwelk ook nog een zeker „aandeel in de gezagsstructuur“ toekomt, tot samenwerking moet komen.

Dit noemt Prof. Bavinck „het gezagsprobleem juist stellen“.

Erkend wordt, dat de zoogenaamde republikeinsche regering geen einde kan maken aan het banditisme en terrorisme, waaronder de bewoners van Java thans zoo zwaar lijden. Met andere woorden, dat deze „regering“ machteloos is en dat het geboefte baas is.

Prof. Bavinck wil, dat onze jongens op Java nu deze schijnregering in het zadel zullen zetten. Ze moeten zegt hij, in samenwerking met drie groepen in de Republiek (met een hoofdletter!), die hiertoe bereid zijn, aan de misstanden een einde maken. Wel te verstaan: na bereikte overeenstemming.

Tot zoo lang moet de geterroriseerde bevolking van Java maar geduld hebben.

Als onze jongens, die kereels van het Batavia- en het Soerabaja-front, het beste bloed dat Nederland bezit, dan onder zware offers de terreur gebroken hebben, dan zullen ze de resultaten van hun heldenmoed niet overdragen aan H. M. de Koningin en Hare dienaren, maar aan den strooman Sjahrir. En achter Sjahrir staat Soekarno, de dictator. En achter Soekarno, de sinistere figuur van Tan Malaka, de man van Moskou.

Natuurlijk willen de heeren Bavinck, v. d. Brink, Verkuyl, Wiersinga, c.s. deze consequenties niet. Dat maakt in de uitkomst geen verschil. De revolutie ontwikkelt zich altijd in de richting van den Jacobijn. De Girondijn, die het zoo goed bedoelde, wordt onvergelepen.

Wie tegen dit vreeselijk uiterste stelling wil nemen, denke aan de oude spreuk: Wedersta het begin!

Dat begint hier in de dwaling omtrent het gezag, welke opnieuw blijkt uit Prof. Bavinck's verklaring.

Het is volkomen juist. En het is zielig, de synodocratische pers bij dit alles te zien. Grootvorsten in het schorsen, en telegrafeeren en zoo, verzwijgen

de namen
En de re
nog hun

Uit „H
Het al
door de
van hen
Het wa
Vrijheid
Soekarno
Mussert
Vind m
zakt door
sert of M
tegen l
ren nu
meer.

Tweetal
Zalk en V
de Haan
Beroepen
Wormerve
Deventer
Eindhoven
Mussel, ca
Rijnsburg
Oldenzaal
Delfzijl, ca
Wapenveld
Oldehove
Aengeno
Utrecht, H
Redankt
Hilversum
Harlingen
IJmuiden
Westerend

VERSLA
DE GEI
NEDERJ
TE GRO

Nadat de
is vergader

Arond-ve

Gezonger

Markus 13

De aan

gekeurd.

Ds H. M

het verzoek

de verhou

Overheid“.

De Com

le, dat e

zondige b

den aloude

bewaard, e

Gereformee

doeling aan

Ze dat de

comie van

plaatselijke

mer verzoek

weldadighe

hebben ver

burgerrecht

van contra

welke beke

door de be

vrijmaking

is:

Je, dat va

op bovenge

heid, onze

namelijk: I

te handhav

niet toekom

van de gel

maar dat a

der Diaconi

Deze con

vanat dank

De scrib

mingen:

Voor de

Prof. Dr.

Deddens (I

D. van Dijk

secundi: D.

Haag), Mr.

Voor zel

Deddens (e

Hummelen.

Radioleitz

roeper (Zw

lezen in de

van een minver-
juiste) meening,
zijn, aangaande
denkbeelden zou
gewoonlijk onder
t.

in strijd met de
sche beginselen,
eilige Schrift ge-

inck en de predi-
canden met de
namelijk, dat zij
atie bijvallen.

eerde voorstel-
terugtrekken
leht in een zóó
nvolk voor de
nder argumen-
tan de N. Dr.

bedeelde brochure
en blijken te zijn

ordt niet gezegd,
niet ver mis zijn,
eringen over Ne-
de rubberrestric-
onjuistheden niet
ze wettige Over-

og wel met een
atte en dat Prof.
n.
ij hadden in Indië
er dus niet meer,
zag kwam er een
greep en in haar
bewind tot Over-
discontereeren in

de capitulatie zat
door de Koningin
in Australië. Er
moeten we maar
belofte aan Indië
f. niets te beloven.
d van eenvoud,
ezelfde parallel

zou Mussert eer-
ker hij er bij af-
was, met behulp
openen, een staats-
hier terug was.
nistrators in zoo'n
met de wettige
het "Nederland-

erder:

de zijnen op dit
weekbladen is be-
veranderd. Want
dan toch telkens
wordt als "het in
n", waarmee het
ag een zeker "aan-
tot samenwerking

agsprobleem juist

epublikeinsche re-
nditatie en terro-
thans zoo zwaar
egeving" machte-

op Java nu deze
n. Ze moeten zeg-
t in de Republiek
reid zijn, aan de
staan: na bereikte

bevolking van Java

t Batavia, en het
derland bezit, dan
hebben, dan zullen
et overdragen aan
n, maar aan den
taat Soekarno, de
re figuur van Tan

v. d. Brink, Vers-
niet. Dat maakt
te ontwikkelt zich
De Girondijn, die
open.
elling wil nemen,
et begin!
t het gezag, welke
aring.

zielig, de syno-
n. Grootvorsten
zoo, verzwingen

de namen van Bavink-Wiersinga e.a. angstvallig.
En de recensenten durven niets. Ze hebben alleen
nog hun Toornvliet.....

K. S.

Het dilemma.

Uit „Herrijzend Nederland“:

Het alternatief: „Soekarno of koloniale overheersing
door de Nederlanders“ is onjuist gesteld, en in de mond
van hen, die het beter moesten weten *opzettelijk* verdraaid.
Het ware alternatief is: Soekarno of Indonesische
Vrijheid!

Soekarno of — kolonie.

Mussert of — Moskou.

Vind maar een dwaas dilemma uit, en het volk
zakt door de knieën. In den staat (1940): Mus-
sert of Moskou. En in de Kerk (1944): Voor of
tegen het gezag der synodes. Of: zijn onze kinde-
ren nu wedergeboren of heidenkinderen? En zoo
meer.

K. S.

GEREF. KERKEN. (Onderhoudende Art. 31 K.O.).

Tafel tot:
Zalk en Veccaten, J. v. d. Haagen te Bruchterveld en T.
de Haan te Valthermond.

Beroepen te:
Wormerveer—Koog-Zaandijk, H. C. Overeem, cand. te
Deventer.

Eindhoven, L. J. Goris te Emmer-Erfscheidevveen.
Mussel, cand. H. C. Overeem te Kampen.
Rijnburg, J. Hettinga te Hasselt.
Oldenzaal, cand. A. Duits te Kampen.
Delfzijl, cand. C. P. Plooy te Hilversum.
Wapenveld, J. v. d. Hagen te Bruchterveld.
Oldelove (Gr.), cand. C. P. Plooy te Hilversum.

Aangenomen naar:
Utrecht, H. J. Schilder te Bergschenhoek.

Bedankt voor:
Hilversum en Ermelo, H. Veltman te 's-Hertogenbosch.
Harlingen, J. O. Mulder te Hattem.
IJmuiden, G. A. Hoeckstra te Bedum.
Westeremden, J. W. v. d. Hell te Hantum.

VERSLAG DER GENERALE SYNODE VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND (ONDERH. ART. 31 K.O.) TE GRONINGEN, VIII.

VRIJDAG 28 JUNI

Nadat des morgens en ook 's middags in besloten zitting
is vergaderd, opent de Praeses om 8 uur de

Avond-vergadering.

Gezongen wordt Psalm 65: 4 en 5. De Praeses leest
Markus 13: 24—37 en gaat voor in gebed.

De aan de afgevaardigden verstrekte Acta worden goed-
gekeurd.

De H. Meulink rapporteert namens Commissie III over
het verzoek van de Particuliere Synode van Utrecht omtrent
„de verhouding van onze Kerken ten opzichte van de Hooze
Overheid“.

De Commissie stelt aan de Synode voor, uit te spreken:
Ie. dat de Kerken, die zich hebben vrijgemaakt van de
zondige besluiten der Synodes 1939—1943 en 1943—1946,
den alouden grondslag van het aloude kerkverband hebben
bewaard, en misdien gebleven zijn wat ze waren, n.l. De
Gereformeerde Kerken in Nederland, en dat hiervan mede-
deeling aan de Hooze Overheid is geschied;

2e dat de diaconieën dezer Kerken elk voor zich als dia-
conie van de Gereformeerde Kerk ter plaatse zich bij de
plaatselijke Overheid in 't verleden hebben bekend gemaakt,
met verzoek van plaatsing op de lijsten van instellingen van
welddadigheid, door welke plaatsing zij rechtspersoonlijkheid
hebben verkregen en dus bevoegd zijn tot het verrichten van
burgerrechtelijke handelingen, als koop en verkoop, sluiten
van contracten, aanvaarden van nalatenschappen enz., in
welke bekendmaking, verzoek en plaatsing op bedoelde lijst
door de bewaring van den ouden verbandsgrondslag in de
vrijmaking dier Kerken niet de minste verandering gebracht
is;

3e dat van 'n nieuwe melding of nieuw verzoek tot plaatsing
op bovengenoemde lijst alzoó geen sprake kan zijn, ook niet
bij eventuele onverhoopde weigering der plaatselijke Over-
heid, onze Diaconieën onder de haar toekomende benaming,
namelijk: Diaconie van de Gereformeerde Kerk te
te handhaven, aangezien het aan de plaatselijke Overheid
niet toekomt, over de daaraan ten grondslag liggende kwestie
van de geldigheid dezer benaming een uitspraak te doen;
maar dat alleen, waar zulks noodig is, wijziging in 't adres
der Diaconie aan de plaatselijke Overheid kan worden bericht.

Deze conclusies worden goedgekeurd. De Rapporteur ont-
vangt dank voor zijn arbeid.

De scriba doet mededeeling van de navolgende benoe-
mingen:

Voor de correspondentie met de Hooze Overheid: primi:
Prof. Dr K. Schilder, samenroeper (Kampen), Prof. P.
Deddens (Kampen), H. J. Kouwenhoven (Voorburg), Ds
D. van Dijk (Groningen), Mr J. C. Hummelen (Groningen);
secundi: Ds F. A. den Boeft (Helptman), A. Schilder (Den
Haag), Mr J. Meulink (Enschede).

Voor zekerstelling van Kerkelijke goederen: Prof. P.
Deddens (samenroeper, H. J. Wey (Rotterdam), Mr J. C.
Hummelen.

Radiouitzending kerkdiensten: Ds J. Vreugdenhil, samen-
roeper (Zwolle), Ds J. Keizer (Heemstede), Ds J. van Brug-

gen (Assen), Jac. G. v. Oort (Utrecht), P. Waalewijn
(Amersfoort), Ds F. de Vries ('s-Gravenhage), P. Groen
(Rotterdam).

Voor de Zending onder de heidenen en Mohammedanen:
Groningen—Friesland: primi: Ds J. van Dijk (Schild-
wolde), Ds D. van Dijk; sec.: J. v. Dijk (Huisum), H.
Pilon (Uithuizermeeden).

Drente: primi: Ds J. Meyer (Hoogeveen), J. Veenstra
(Meppel); sec.: Ds C. Stam (Ze Exloërmond), W. Horlings
(Musselkanaal).

Overijsel—Gelderland: primi: Ds J. Smelik (Apeldoorn),
Mr J. Meulink; sec.: Ds J. de Waard (Kampen), J. Admi-
raal (Hasselt).

Utrecht: primi: Ds E. T. v. d. Born (Amersfoort), C. C.
de Vries (Nijkerk); sec.: Ds J. A. Vink (Amersfoort), W.
Stassen (Bilthoven).

Noord-Holland: primi: Ds K. Doornbos (Wormer), Ds
F. Tollenaar (Den Helder); sec.: N. C. Waagmeester
(Zaandam), J. A. Zwaan (IJmuiden).

Zuid-Holland: primi: Dr P. Jasperse (Leiden), Ds F. de
Vries ('s-Gravenhage); sec.: Ds G. K. Schoep ('s-Graven-
hage), Ds J. Francke (Rotterdam-Delfshaven).
Noord-Brabant—Zeeland—Limburg: primi: Ds J. Velt-
man ('s-Hertogenbosch), J. Olthoff (Middelburg); sec.: L.
Berk (Breda), Ds J. F. Solle (Zoutspui).

Voor de vooropleiding: Ds F. de Vries (samenroeper),
Dr P. Jasperse, Mej. M. Parmentier (Oegstgeest), C. C.
de Vries.

Voor de Kerken van Bentheim—Oost-Friesland: primi: Ds
G. Visé, samenroeper (Leerdam), Ds J. den Ouden (Hark-
stede), Ds J. v. Raalte (Nesle), W. G. Beertink (Groningen);
sec.: Ds G. Th. Koopmans ('s-Gravenhage), K. Wierenga
(Helptman).

Voor de correspondentie met buitenlandsche Kerken: primi:
Ds F. A. den Boeft (samenroeper), Prof. Dr K. Schilder,
Drs R. H. Bremmer (Zwolle), H. J. Kouwenhoven, Dr P.
A. Jongma (Zwolle), Ds W. G. Visé; sec.: G. Venhuizen
(Middelstum), Ds C. Vonk (Schiedam).

Voor het contact met de Chr. Geref. Kerken: Prof. P.
Deddens (samenroeper), Prof. Dr S. Greijndanus (Kampen),
Prof. Dr K. Schilder, Ds J. v. Bruggen, Ds C. H. Linde-
boom (Kampen), Ds F. de Vries, P. Waalewijn, C. Lentink
(Apeldoorn).

Voor de geestelijke verzorging van militairen: primi: Ds
F. A. den Boeft (samenroeper), Ds B. A. Bos (Voorburg),
Ds I. de Wolff (Enschede), G. Bijlenga (Breukelen), J.
Olthoff; sec.: Ds A. Bos (Harlingen), H. Vogel (Groningen).

Voor de C.C. van de I.K.O.: Ds B. A. Bos (pr.), Ds I.
de Wolff (sec.).

Voor samenspreking in het I.K.O.: primi: Ds D. v. Dijk,
Ds F. A. den Boeft; sec.: H. J. Kouwenhoven, Ds M. de
Goede (Utrecht).

Voor het geestelijk werk in de N.O.-polder: Ds J. Smelik,
Ds S. Cuossens (Blokzijl), J. Veenstra (Meppel).

Voor het onderzoek naar de positie van de Prae-adviseurs:
Prof. Dr S. Greijndanus, Ds F. L. Bos (Vlaardingen), W.
C. v. Zwieten (Utrecht), Ds J. Schelhaas, H. G. Smit
(Utrecht).

Voor het bewaren van het Archief werd aangewezen de
Kerk van Groningen.

Voor het toezicht op het Archief: Ds J. v. Bruggen, J.
Bovenhuis (Assen).

Voor het onderzoek naar de voortzetting van de Zending
onder de Joden: Ds H. Vogel (Amsterdam), Dr D. K.
Wielenga (Rotterdam), J. v. d. Engel (Rotterdam), A.
Gerber (Ermelo).

Voor de geestelijke verzorging van en de Evangelisatie onder
de zeevaarders: Ds J. Francke, Ds F. Tollenaar, G. J. Dost
(Schiedam), Mej. H. Salomons (Groningen), J. H. Zwaan.

Voor het uitschrijven van een bededag werd aangewezen
de classis 's-Gravenhage, terwijl voor het voorbereiden van
de volgende Synode, welke D.V. in Augustus 1949 in Amers-
foort zal gehouden worden, de leden van het Moderamen
van de Synode '46 zullen zorgen.

Voor het contact met België, N-Frankrijk, Argentinië,
Londen en Curaçao werden geen Deputaten benoemd, daar
de werkzaamheden daarvoor historisch ressorteren resp.
onder de Classen Dordrecht, Gorkum en Rotterdam en de
Kerk van 's-Gravenhage-West.

Besloten werd het schrijven van de Chr. Ref. Church
uit Amerika te beantwoorden en haar tevens mede te deelen,
dat Ds D. van Dijk een tournee door Amerika zal maken,
om de Kerken aldaar in te lichten over de kerkelijke toes-
tanden in Nederland.

Bij de rondvraag wordt door Ds Smelik opgemerkt, of
bij een eventuele Volkstelling door de Regering, aan onze
Kerkleden ook moet worden geadviseerd, de postale aan-
duiding „onderhoudende Art. 31 K.O.“ onder de aanduiding
Geref. Kerken aan te brengen.

T.z.t. zal er in de Kerkelijke pers de noodige aandacht aan
deze zaak worden geschonken.

Gezongen wordt Psalm 90: 9.

Hierna sprak de Praeses, Ds H. Knoop, een slotwoord
en zei o.m. het volgende:

Nu is dus — sommigen zullen zeggen eindelijk — het
oogenblik aangebroken, dat de Generale Synode van de
Geref. Kerken haar zittingen kan beëindigen. De bres, afge-
vaardigden kunnen weer tot den arbeid in hun eigen plaats-
elijke Kerk terugkeeren. Wij kunnen zeggen: het agendum
is afgewerkt. Nog een oogenblik en de Synode bestaat niet
meer. De profetie van sommigen, dat wij hier met de Kerst-
dagen nog zouden vergaderen, is niet uitgekomen. Het bleken
broedertende profeten te zijn. Dat wij nu zoover zijn, stemt
ons dankbaar. Dankbaar om meer dan een reden. Er moest
heel wat werk worden gedaan. De Synode-vergaderingen
hebben gestaan onder den druk van het feit van de weder-
opbouw der Kerk. De afgevaardigden konden zoo noode
worden gemist door de plaatselijke Kerken. Ook daar is
de druk gevoeld. En zij dachten aan het op hen te wachten
liggende werk en hadden toch hier te zijn. We zijn de Kerken
dankbaar voor het offer dat zij hebben gebracht. En nu
wij staan aan het eind van dezen Synode-weg, laten we
even terug zien, naar wat er is gedaan. Niemand beter dan
wij weten, dat er door de Commissies hard en zwaar is ge-
arbeid. Geprobeerd is ook om dit grondig te doen. Toen ik
tegen aanleg en begeerte in als Praeses moest optreden, heb
ik mij afgevraagd, hoe deze functie door mij in deze situatie

zou moeten worden vervuld. Ik toch had geen ervaring in
dezen van beteekenis. Afgezien van het feit, dat er een voor-
loopige Synode was geweest te Enschedé, was dit de eerste
Synode onder Kerken. Hoe moest de arbeid worden verricht.
Zonder jachten en jagen, opdat er geen onrijpe beslissingen
zouden worden genomen en we later zouden zitten met de
onverteerde brokken. Leiding moet zijn vooruitzien. Er moet
tijd zijn om rustig te werken, opdat de beslissingen met een-
parigheid kunnen worden genomen. Er dreigt telkens gevaar,
dat er te veel wordt gesproken en misschien is er ook wel
eens te veel gezegd. Het is echter beter te veel dan te weinig
te zeggen. De beraadslagingen mochten worden gehouden
in een sfeer van rust. Mijn leiding van de Synode gaf mis-
schien soms blijk van onervarenheid. Ik ben mijn tekort
bewust. Vergeet het mij, broeders. Hartelijk dank dat gij de
gebreken zoo vriendelijk hebt willen dragen. Het moderamen
werd soms voor moeilijke situaties geplaatst. Als we terug
zien op den afgelegden weg, blijkt het dat we samen in de
eengheid des geloofs bleken pal te staan. Pal te staan voor
de vrijheid waarmee Christus ons heeft vrijgemaakt.
Pal te staan, opdat niet wederom een juk van dienstbaarheid
ons en onze kerken wordt opgelegd. Pal te staan voor de
Theol. Hoogeschool, die ons allen lief is, voor het zoeken
van contact met de Chr. Geref. Kerk, voor de samenspreking
met de Synode—Duursma en zooveel meer. En zeker dekken
ideaal en werkelijkheid elkaar niet, dat weet God. Daarom
past ons: Niet ons, o Heere, maar Uwe Naam zij de eere.
De Heere is onzer gedachtig geweest. Hij heeft gehoord als
wij riepen, Hij gaf licht in duisternis. Dat was het geheim.
Zijn Naam zij geprezen. Bij wijlen vraagt ook het vleesch
weer zijn deel. Onze beste werken zijn immer met zonde
bevekt en onvolkomen. Zelfs de allerheiligste heeft maar
een klein beginnel van de gehoorzaamheid.

Allen worden wij te licht bevonden in de weegschaal des
Heeren. Maar na de klacht: Zoo Gij de ongerechtigheid
gadeslaat, wie zal bestaan? past zeker de jubel: Maar bij U
is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.

Ongetwijfeld denk ik aan wat wijlen Ds J. C. Sikkel zei:
Onze roeping en onze dienst zijn niet ijdel. Onze vrucht moet
zijn uit Hem. Dan zullen wij eenmaal als een schoof worden
ingedragen in de hemelsche schuren.

Voorts als we terugzien op den afgelegden Synode-weg,
moet dank worden gebracht aan allen die hebben meegewerkt.
Daarbij denk ik aan de voorzitters en rapporteurs van de
Commissies, aan de adviseurs van onze praeadviseurs, pers-
commissie en persverslaggevers, de eerste scriba (die zeker
wel de zwaarste last heeft gedragen en soms dag en nacht
heeft gewerkt), de tweede scriba, die op bescheiden wijze
zijn werk verrichtte; de assessor niet te vergeten, de meisjes
werkzaam aan het Bureau van de Synode, de Kerk van
Groningen, de gastheeren en -vrouwen die hun huis zoo
langen tijd voor de afgevaardigden hebben opengesteld, en
aan den koster en zijn vrouw met de helpsters, die ons hebben
verzorgd als hun eigen kinderen en getraceerd of we alle
dagen jarig waren. We zijn dankbaar voor alles wat we
hier hebben ondervonden en zullen dat ons heele leven mee-
nemen.

En nu keeren wij tot de onzen en onzen arbeid terug.
En voor ons ligt de toekomst. Wat zal die brengen? God
alleen weet het. Laat ons waken en bidden opdat we niet
vallen in verzoeking. Een is er die ons zoekt. Hij heeft
kleinen tijd, maar grooten toorn. Hij maakt zich gereed voor
een volgenden veldslag. Bloediger en bestialer nog dan de
vorige. Laat ons daarom waken en bidden opdat wij niet
vallen in de verzoeking. Pal staan tegen de verzoeking om te
vallen in de tegenstelling tusschen ouderen en jongeren. De
Heere heeft beide gemaakt. Het is Gods ordening. Het is
immers Pinksteren geweest. De ouderen kunnen de jongeren
niet missen en de jongeren de ouderen niet. Laat ons aan het
Woord alleen ons onderwerpen. Geen afgederij bedrijven met
de zelfstandige plaatselijke Kerk en de gemeenschap der
Kerken uit het oog verliezen. Laat er ons ook voor wachten,
dat de wederkomst des Heeren slechts een artikel is uit onze
Confessie. De Heere komt met haast. Laat dat ons leven
meer en meer beheerschen. Opdat wij pal staan voor de
vrijheid en ons niet meer laten brengen onder het juk der
dienstbaarheid. De Heere komt.

Prof. Greijndanus, het woord voerende namens de praead-
viseurs dankt de Synode voor de uitnodiging om als
praeadviseurs op te treden. Dit is hun allen een eere, maar
legt ook groote verantwoordelijkheid op. De Professor wees
aan de hand van de geschiedenis op het tijdelijke en vergan-
kelijke van alle dingen. Alles gaat voorbij en toch blijft
alles ten goede en ten kwade doorwerken tot in eeuwigheid.
Wij hebben nu weer Synode gehouden. Wat wij hebben be-
sloten naar Zijn Woord zal niet ijdel zijn. Uit Hem, door
Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem tot eer.

Ds D. van Dijk, dankt den Praeses, Ds H. Knoop voor
zijn leiding van de Synode-vergaderingen. Toen de Synode
haar vergaderingen aanving stond nog niet vast wie Praeses
zou worden. Gij zijt toen gekozen en het bleek een goede
keuze te zijn geweest. Gij waart een goede Praeses. Eerlijk
en objectief. Gij waart in het moderamen een goed kame-
raad. U naast ons te weten maakte ons klein in ons zelf.
Na den bangen strijd in Dachau heeft God U weer met
genade en eere gekroond. Laat ons allen kinderlijk blijven
leven voor God naar Zijn Woord alleen.

Gezongen werd hierna Gezang 23: 6; de Assessor ging
voor in dankgebed en de Praeses sloot de vergadering van de
Generale Synode.

— DE KWESTIE DS VAN HERWIJNEN. De Classis
Axel (Zeeland), was op Dinsdag 23 Juli in spoedeisende
vergadering te Goes bijeen en besloot, gezien dat het feit van
het voorgaan in den dienst des Woord in onze Geref. Kerken
door Ds van Herwijnen, verwarring sticht, uit te spreken
zich genoodzaakt te achten, hoewel Ds van Herwijnen ge-
weigerd heeft revisie aan te vragen van zijn afschorsing en
afzetting, zijn zaak ter hand te nemen en geheel te onder-
zoeken. Er werd daartoe een commissie benoemd, met op-
dracht op grond van de betreffende stukken, advies uit te
brengen op de volgende classale vergadering, welke weder-
om vervroegd gehouden zal worden.

— 's-GRAVENHAGE-ZUID. In het Handboek 1946 is
niets opgenomen van de Kerk van 's-Gravenhage-Zuid. Hoe-
wel ook hier een aantal broeders en zusters zich hebben
vrijgemaakt, vergaderen zij niet zelfstandig in Den Haag-